

WSOY

Mira ja Kuu

SOFIE
SAREN-
BRANT

Suomentanut Iina Quist

SOFIE
SAREN-
BRANT

*Mira ja
Ruusu*

Suomentanut Iina Quist

Ruotsinkielinen alkuteos
Mira och Månen. En vän för livet

Teksti © Sofie Sarenbrant 2022
Published in the Finnish language by arrangement
with Rights & Brands

Laulu sivulla 7: Jag vill ha en egen måne
Musiikki: Ted Gärdestad
Teksti: Kenneth Gärdestad
© Universal Music Publishing AB.
Julkaistu Gehrman's Musikförlag AB:n luvalla.
Laulun sanat suomentanut tätä kirjaa varten Iina Quist.

Suomenkielinen laitos © Iina Quist ja WSOY 2023
Werner Söderström Osakeyhtiö
ISBN 978-951-0-49793-7
Painettu EU:ssa

Alvalle ja Herbielle

*Tahdon ikioman kuun
jonka kyytiin istuutuu
Niin unohtuu vois
että sä häivyt pois
Saan kuuni selkään hypätä
ja tehdä mitä vaan
Siihen mä jään kunnes
hymyyn taas suuni saan.*

Luku 1

– Ovatko kaikki valmiita? Siinä tapauksessa seuraava ryhmä voi lähteä maneesiin.

Mira kuulee nuoriso-ohjaajan kimakan äänen tallikäytävältä, mutta ei pysty vastaamaan. Ei nyt. Purevasta marraskuun pakkasesta huolimatta hiki pistelee muodottoman turvaliivin alla. Hartioita hiertää ja rintaa puristaa. Miran on vaikea hengittää syvään aina mahanpohjaan asti. Kössi ei suostu avaamaan suutaan, ei ottamaan kuulainta. Mira yrittää kaikin keinoin saada ruunan osallistumaan yhteistyöhön, mutta tuloksetta.

– Ole kiltti, hän vetoaa D-poniin, jolla on musta harja ja valkoinen läsi.

Mutta mustanruunikko poni ei reagoi. Mira ei tiedä, miten voisi pyytää keneltäkään apua, sillä riimu roikkuu Kössin kaulalla ja poni saattaisi

karata, jos Mira poistuisi pilttuusta. Vaikka on kyse muustakin. Mira on käynyt Smedslättenin ratsastuskoulua joka tiistai jo neljän vuoden ajan, ja hänen pitäisi osata suitsia hevonen ihan itse. Kaikki muut suoriutuvat siitä. Mira on kolmentoista ja ryhmänsä vanhin. Vanhin mutta surkein. Hän nielaisee. Tallikäytävältä kantautuva kavioiden kopse jyskyttää päässä kuin vasaranpauke.

Mutta Kössillä ei ole kiire minnekään. Se pärskättää räkää sieraimistaan, kuoputtaa malttamattomana kaviollaan olkia ja poimii lattialta tukun heinää suuhunsa.

– Miten sujuu? tallityöntekijä kysyy.

Mira tuntee kutistuvansa häpeästä.

– Se ei suostu, hän selittää.

– No johan nyt, sanoo tyttö, jolla on yllään kokopaikkaiset ratsastushousut ja kiiltävät saappaat. Mira häpeää omia kuluneita varusteitaan, jotka äiti on löytänyt netistä käytettyinä.

Tyttö astuu sisään pilttuuseen, ja Mira väistää pois alta. Hän yrittää olla tuijottamatta liiaksi tytön mustaa ratsastustakkia, jollaista on toivonut itselleenkin joululahjaksi. Poistuessaan ahtaasta pilttuusta hän astuu vahingossa hevosensläjään. Suitsimisen sijaan seuraavana onkin siis vuorossa

oman kengänpohjan putsaus. Tuossa tuokiossa Kössi ottaa kuolaimen. Kuin taikaiskusta.

Mira on ymmällään.

Hän on sanomaisillaan »kiitos», mutta sana ei ehdi hänen suustaan, kun silmäkulmasta jo tirskahtaa pari kyyneltä. Ne tuntuvat lämpimiltä hänen kylmillä poskillaan. Hän kuivaa ne vaivihkaa nuhjuisten ratsastushanskojensa selkämyksellä. Sitten hän taluttaa Kössin tallikäytävälle kaikkein viimeisimpänä. Aina ryhmänsä viimeisenä. Kurkkua kuivaa, ja hän rykäisee. Ratsastamisenhan piti olla viikon kohokohta ja hevosten hänen parhaita ystäviään. Miksi kaikki menee aina tällä tavalla mönkään?

– Onnea matkaan! joku sanoo hänen takanaan.

Aluksi Mira ei tajua, että sanat on tarkoitettu hänelle. Mutta kun henkilö mainitsee, että Kössille pitää näyttää kuka määrää, hän kääntyy ympäri ja näkee yhden ratsastuksenopettajista, Johannan. Hän nostaa Miralle peukun ja suoristaa punaruskeaa hiustöyhtöään.

– Annat mennä vaan, hän sanoo ja iskee silmää.

Johanna on vähintään kymmenen vuotta Miraa vanhempi ja tallin estetähti. Hänellä on oma hevonen, jonka kanssa he tulivat viidenneksi viime

kesän Falsterbon kisoissa. Johannan sanat lämmitävät sydäntä, ja hetkeksi kaikki hankala helpottaa. Mira yrittää kiiruhtaa kohti maneesia, mutta Kössillä ei ole edelleenkään minnekään hoppu. Se löntystää hänen vierellään puolinukuksissa liejuista laidunta pitkin ohi valtavan tammen, joka on pudottanut kaikki lehtensä. Poni ei nosta edes katsettaan, kun ratsastushallin pihaan kaasuttaa mopoauto.

Ratsastuksenopettaja Anja katsoo Miraa miettelästästi, kun tämä ilmaantuu paikalle paljon muita myöhemmin.

- Hei Mira, mistä tänään oikein kiikasti?
- Mä...
- Mitä sinä sanoit? Anjan otsa painuu kurttuun.
- En mitään.

Mira laskee katseensa maahan.

– Okei, te muut aloitatte käynnin vasemmassa kierroksessa.

Kaikki paitsi Mira ovat valmiina. Kypärän alta alkaa kutittaa, mutta Mira ei ennätä tehdä asialle mitään. Hän ohjaa Kössin keskihalkaisijalle. Heti kun hän yrittää kiristää jäykkää satulavyötä, poni pullistaa mahansa ilmapalloksi. Mira kurottaa ottamaan jakkaran noustakseen satulaan, mutta

silloin Kössi siirtyy muutaman askeleen sivuun. Miran on laskeuduttava takaisin hiekalle ja siirrettävä jakkaraa. Kössi hyödyntää tilaisuutensa ja astuu nyt eteenpäin.

Miraa hävettää. Lehterillä istujien silmissä hän on taatusti surkimus.

Lopulta hän saa kammettua itsensä satulaan, mutta vain huomatakseen, että jalustinhihnat ovat epätasaiset ja aivan liian pitkät. Onneksi Kössi pysyy paikoillaan sillä välin, kun hän vetee ja säätää jähmeitä nahkaremmejä. Hän meinaa jo antaa periksi.

– Sitten vaihdetaan suuntaa ja siirrytään raviin.

Ratsastuksenopettaja Anjan ääni on terävä. Se viiltää aivoja kuin partaterä. Miran sydän lyö yhä lujempaa. Kyyneleet ovat taas putkahtamaisillaan, mutta hän räpyttelee silmiään päättäväisesti. Nyt hän on vihdoin ja viimein päässyt kaviouralle. Silloin Anja käskee häntä siirtymään vähän sisemmäksi kuin muut ja menemään ensin muutaman kierroksen käyntiä.

– Kössin pitää verrytellä, hän selittää, ihan kuin Mira ei olisi sitä jo muka tajunnut.

Hän toivoo, että tunti loppuisi pian.

Että piina päättyisi.

Luku 2

Kössi astelee rauhallista käyntiä, ja äiti istuu katsoomossa kannustamassa. Hän vilkuttaa Miralle hiukset heilahtaen, ja Mira nyökkää lyhyesti takaisin. Mira on ainoa, jonka vanhempi on paikalla, ja se on noloa. Vaikka hän ei ole enää alakoululainen, äidin on oltava mukana siltä varalta, että hän joutuu keskeyttämään. Toisinaan voimat eivät riitä kokonaiseen tuntiin. Muutaman kerran häntä on alkanut pyörryttää ja heikottaa niin kovasti, että hänen on ollut pakko asettua keskiahkaisijalle.

Ratsastaminen oli hauskaa alussa, kun kaikki ryhmässä olivat suunnilleen samantasoisia. Nykyään paineet kipuavat ihon alle kuin pienet jästipäiset muurahaiset. Olisi osattava niin paljon kaikkea, mitä Mira ei kunnolla hallitse.

Ryhmä tekee kymmenen metrin voltteja lyhyille sivuille. Mira katsoo Anjaa kysyvästi, mutta ei saa tältä lähtömerkkiä ravin aloittamiseen. Niinpä hän jatkaa varmuuden vuoksi käyntiä. Neljä vuotta Anjan oppilaana on opettanut, ettei koskaan pidä toimia oma-aloitteisesti. Silloin seuraavaa komentoa ei välttämättä enää kuulu.

– Nyt voit yrittää Kössin kanssa ravia ennen kuin tunti loppuu, Anja kehottaa.

Mira ei ymmärrä, miten kaikki voi mennä joka kerta tällä lailla pieleen. Hän kun todellakin ponnistelee, jotta tekisi asiat oikein. Hän antaa pohkeita, mutta Kössi viihtyy paremmin käynnissä.

– Käytä raippaa, Anja patistaa.

Mutta Mira ei halua piiskata hevosta, se ei käy päinsä.

– No niin, ravia nyt, hän anelee Kössiä.

Viimein Mira saa Kössin kiristämään tahtia, jolloin Anja käskee häntä vaihtamaan istuinluuta. Mira ei ole ikinä päässyt jyvälle koko istuinluujutusta, siitä miten ylipäättään on mahdollista ratsastaa vääriä raviaskeleita. Kukaan ei ole selittänyt hänelle, mitä pitää tehdä, ja nyt olisi noloa enää kysyä. Sitten he nostavat laukan, ja Kössi tekee vihdoinkin kuten hän käskee. Miraa helpottaa, kun

jokin sentään onnistuu. Kössi kiittää eteenpäin, ja Mira pitelee sitä tiukasti harjasta.

– Siirry raviin! Anja huudahtaa.

Mira saa Kössin hiljentämään saman tien käyntiin, mutta silloin ratsastuksenopettaja huutaa hänelle:

– Siirry käyntiin tarkoittaa käyntiä, siirry raviin tarkoittaa ravia eikä mitään muuta. Pitäisihän se sinun Mira jo tähän mennessä ymmärtää.

Mira nielaisee ja antaa pohkeita, kunnes Kössi lähtee taas ravaamaan. Ryhmän yksitoista muuta ratsastajaa tekevät lähes aina kaiken oikein ja saavat ratsastamisen näyttämään sulavalta. Useimmat heistä ovat alkaneet jo kilpailla ratsastuskoulun kisoissa, ja moni on päässyt mukaan lauontain haluttuun esteryhmään. Se on myös Miran suurin unelma. Haaveissaan hän liukuu kauas tästä hetkestä. Jonain päivänä hän aikoo vielä voittaa kilpailun. Hän kuvittelee itsensä ratsastamassa täyttä laukkaa kunniakierrosta, sinikeltainen ruusuke vauhdissa hulmuten. Ja äidin antamassa aplodeja.

– Istuinluu! Anja huutaa varoittavaan sävyyn.

Mira laskeutuu takaisin todellisuuteen ja yrittää vaihtaa asentoa. Liukkailla ratsastushousuilla satulasta on vaikea saada otetta. Kössi hiljentää

vauhtia, kun Mira ei onnistu yhtä aikaa antamaan pohkeita.

Haave tuntuu kovin kaukaiselta. Ryhmä kääntyy lävistäjälle, ja yhtäkkiä häntä päin syöksyy hevosia täydessä vauhdissa. Mira ei tiedä, kenen pitäisi ratsastaa uralla ja kenen sen sisäpuolella. Vastaaan tuleva ratsukko joutuu hiljentämään käyntiin, jotta he eivät törmäisi. Mira kääntää päänsä väistääkseen ratsastajan yrmeän katseen.

Tunnin jälkeen äiti tuo Miralle vettä.

– Onko sinulla jano?

– Ei.

Äiti jää seisomaan metrin päähän Kössistä, sen lähemmäs hän ei ikinä uskaltaisi tulla. Hän hädintuskin ylettyy taputtamaan varovasti sen pehmeää talvikarvaa. Pelostaan huolimatta hän yrittää teeskennellä pitävänsä hevosista. Mira nousee satulasta ja nostaa jalustimet ylös.

– Olet niin taitava, äiti kehuu. – Se näytti tosi hienolta. Oliko sinulla kivaa?

Mira tahtois sanoa joo, mutta kieli on solmussa. Hän saa suustaan pelkkää muminaa.

– Kultra pieni, mikä on? äiti kysyy ja laskee kätensä Miran olalle. – Huomaan kyllä, että jokin painaa mieltäsi.

Mira riuhtaisee olkansa pois. Äiti kyllä tietää, ettei hän tykkää kun häntä kosketetaan. Etenkään muiden nähden. Silti äiti tekee niin. Mira lähtee viemään Kössiä takaisin talliin.

Hän ei halua äidin näkevän ilmettään.

Hän ei jaksa tämän lohdutusta.

Kössillä on kiire pilttuuseen, se tietää väkirehun odottavan jo kaukalossa. Sen olisi helpompi pureksia ilman kuolainta, mutta sen päätä ei saa hievahtamaankaan. Mira ei onnistu irrottamaan suitsia, vaan joutuu odottamaan, kunnes poni on valmis. Tänään häntä ei huvita putsata ja puunata loputtomiin. Kössille ei tullut edes hiki, toisin kuin hänelle. Mira riisuu märät ratsastushanskansa ja silittää Kössin lämmintä turkkia. Hän hengittää nenäänsä erityistä hevosen hajua. Se on parasta mitä on.

– Tässä, hän sanoo ja ojentaa sille porkkanan.

Ei ole Kössin vika, että Mira ratsastaa kehnosti. Totta kai se on yhä ansainnut palkkionsa. Mira tietää, ettei hevosta pidä koskaan syyttää – ajatus on juurtunut häneen syvälle. Hän nostaa satulan pois ja lähtee kohti satulahuonetta. Suurin osa hänen ryhmäläisistään on vielä siellä putsaamassa suitsia.

Kukaan ei nosta katsettaan, kun hän astuu sisään.

Tytöistä kolme käy samaa koulua kuin Mira, mutta tallilla he tuskin moikkaavat häntä. Myös Mira haluaisi tuntea kuuluvansa ryhmään, mikä kaikilta muilta näyttää luonnistuvan kovin helposti. Mutta ujous ja epävarmuus estävät häntä sanomasta mitään. Hän ripustaa Kössin suitset nauhaan ja voitelee nahan vaahtoavalla keltaisella saippualla, joka tuoksuu sitrukselta. Häntä lähinnä seissyt Saga siirtyy pois, ja Mira jää nurkkaukseen yksin. Hän tuntee vatsassaan möykyn ja yrittää keskittyä nahkasaippuaan. Kädet vapisevat hänen puhdistaessaan turpahihnaa. Muut puhuvat hänen takanaan matalalla äänellä. Mira yrittää suoriutua toimistaan niin nopeasti kuin mahdollista ja poistuu sen jälkeen satulahuoneesta.

– Heippa, hän sanoo, mutta kukaan ei vastaa.

Eivätkö he kuulleet, vai jättivätkö he hänet tahallaan huomiotta? Mira ei voi varmuudella tietää, mutta hänellä on ikävä aavistus. Sisältä kantautuvaa hihitystä ei voi olla kuulematta.

Luku 3

Kun Mira astuu tallikäytävälle, hän näkee, miten kimo poni ilman satulaa ja suitsia katoaa kulman taakse. Onko se päässyt irti? Hän ei voi kysyä keneltäkään, sillä lähistöllä ei näy henkilökuntaa eikä muita ratsastajia. Mira toimii hetken mieli-johteesta. Hän porhaltaa käytävää pitkin niin että sahanpuru ja oljet pöllyävät.

Mitä jos ulko-ovi onkin auki? Isolle tielle on matkaa hädin tuskin sata metriä. Poni voi loukkaantua, jos se joutuu liikenteen sekaan.

Mira kiertää kulman taakse ja huomaa, että vapauteen on matkalla Kuu, tallin uljain poni. Hän ei ole koskaan saanut koskea Kuuhun, sillä se kuuluu ratsastajista parhaille. Hän ei uskalla edes ajatella, mitä voi käydä, jos se ryntää parkkipaikan ohi suoraan tielle. Hän toimii vaistomaisesti

pakokauhun vallassa. Hän vilkaisee epätoivoisesti ympärilleen, mutta ketään ei vielääkään näy. Ovatko kaikki satulahuoneessa? Mira tajuaa olevansa ainoa, joka Kuun voi pelastaa.

– Seis! hän huutaa. Vapaana juokseva poni hidastaa ja kääntää toista korvaansa taakse.

Sitten se syöksyy jälleen vauhtiin, ja sen valkoinen häntä katoaa Miran näkyvistä. Hänen on saatava se kiinni ennen kuin tapahtuu kamalia. Yhtäkkiä hän pinkoo eteenpäin ennätysvauhtia, aivan kuin häneen olisi iskenyt salama. Hän on saanut jostain ennennäkemättömät voimat. Veri kohisee suonissa ja korvissa suhisee. Mira saa Kuun kiinni ja tarttuu sitä riimusta päättäväisesti, jotta saa sen pysähtymään. Hän onnistuu kääntämään kauniin D-ponin ympäri ja taluttaa sen takaisin talliin. Hän ei tunne huolta eikä pelkoa, tekee vain sen mitä pitää.

Kuu on varsinainen tähti, tavallisesti se voittaa kaikki estekilpailut. Sen ratsastaja Fanny on luonut sille jopa oman Instagram-tilin, jolla on yli tuhat seuraajaa. Kuu astelee kiltisti Miran vierellä ja puskee varovasti hänen käsivarttaan, kuin tervehtien tai kiitokseksi. Miralla ei ollut aavistusakaan, että poni on näin herttainen. Se on ihan

rauhallinen eikä yritä karata. Useimmat muista ratsastuskoulun hevosista tykkäävät näykkiä tai potkia, kun taas Kuu haluaa ennemminkin tehdä Miran kanssa tuttavuutta.

- Kas niin, hän sanoo ja silittää sitä kaulasta.
- Olet todella erityinen.

Lyhyen matkan aikana pilttuulle Miran täyttää lämpö. Hän ei ole koskaan aiemmin kokenut tällaista läheisyyttä yhdenkään hevosen kanssa. Ilo loppuu kuitenkin lyhyeen hänen kohdatessaan Fannyn, joka on kaksi vuotta vanhempi ja käy ysi-luokkaa. Äiti on sanonut, että tämän vanhemmat omistavat »puoli Brommaa» ja voivat siksi satsata tyttöön rahojaan aivan rajatta. Sen näkee Fannysta, jonka ratsastusvaatteet ja ökykallis Kep-kypärä kimaltelevat Swarovski-kivistä.

Jokainen tallilla tietää, että Fanny aikoo seuraavaksi Malin Baryardiksi, ja he itse asiassa muistuttavatkin toisiaan melkoisesti. Molemmat ovat nättejä blondeja. Mira toivoo, että hänelläkin olisi suorat, vaaleat hiukset, siniset silmät ja hoikka kroppa, mutta hän on täysi vastakohta. Ruskea tukka, ruskeat silmät, joissa on häivähähdys vihreää, ja paljon tanakammat käsivarret ja reidet.

– Sori mutta mitä sä Kuun kanssa oikein puuhaat?

– Mä... Mira alkaa selittää, mutta tulee keskeytetyksi.

Fanny mulkoilee häntä.

– *Kellään* ei ole lupaa kulkea sen kanssa ympäriinsä. Se voi satuttaa itsensä. Kuka hitto sä edes olet?

– Mutta minä...

– Eikä hevosta saa missään nimessä taluttaa ilman riimunnarua.

– Mä... mä, Mira änkyttää.

– Aion ilmoittaa tästä ohjaajille.

Fanny tempaisee riimun itselleen ja astelee Kuun kanssa päättäväisesti pilttuuseen. Hän on äkäinen kuin ampiainen. Hänestä voi melkein kuulla surinaa kuin väärälle taajuudelle eksyneestä radiosta.

Mira haukkoo henkeä ja pitelee päätään. Hän avaa turvaliivin, minkä seurauksena hän meinaa pyörtyä. Sitten hän kävelee hiljaa pää painuksissa Kössin luo, missä hänen hoitolaukkunsa roikkuu yhä naulassa. Hän nostaa sen olalleen ja yrittää parhaansa mukaan olla itkemättä. Taas. Laukku ei ole koskaan tuntunut yhtä raskaalta kantaa. Ihan kuin Fanny olisi ahtanut sen täyteen käsikranaat-

teja. Kun Mira ohittaa Kuun uudestaan, Fanny mulkaisee häntä vihaisesti niin kuin hän olisi tehnyt jotakin todella typerää.

Mira ampaisee juoksuun. Hän hidastaa vauhtia vasta päästyään parkkialueelle vanhan punaisen Volvon-romun luo, lähelle paikkaa, missä hän pelasti Kuun. Mutta kukaan ei nähnyt, ja silloin sitä ei lasketa.

– Oliko mukavaa? äiti kysyy niin untuvaisella äänellä, että Mira tahtoisi ulvoa.

– En halua puhua siitä, hän mumisee.

– Oliko Kössi kiltisti?

– SANOIN, ETTEN HALUA PUHUA.

Hiljaisuuden vallitessa äiti ajaa kotiin Alviin, joka sijaitsee kymmenen minuutin päässä tallilta. Mira tuijottaa bensa-aseman yläpuolella kukkullalla kohoavaa vihreää asuintaloa. Heidän nuhjuinen pieni asuntonsa on toisessa kerroksessa, ja sieltä näkyy leikkipuistoon, missä lapset kirkuvat joskus niin kovaa, että Miran on pideltävä korviaan jopa sisällä ollessaan. Muuhun heillä ei ollut varaa sen jälkeen, kun isä häipyi ja he menettivät Abrahamsbergin talonsa. Kivenheiton päässä heidän asunnostaan sijaitsee Äppelviken, alue, jossa iso osa hänen luokkakavereistaan asuu suurissa,

vähintään kahdenkymmenenviiden miljoonan kruunun huviloissaan.

Heti kotiin päästyään Mira lukittautuu omaan huoneeseensa. Se ei ole juuri tulitikkuaskia isompi, mutta hän on saanut sentään päättää seinien värin: liila. Sinne mahtuu sänky, kirjoituspöytä ja vaatekaappi. Sängyn toiseen pätyyn hän on luonut nurkkauksen tyynyistä ja lukuisista pehmoleluistaan. Tuohon pieneen sopukkaan hän käy päiväkirjansa kanssa ja kirjoittaa:

Aion lopettaa ratsastamisen. Äiti aina valittaa miten kallista se on. On paras kaikille, että jätän sen sikseen. Kukaan ei kumminkaan jää kaipaamaan minua.

*Jonain päivänä te saatte vielä
nähdä, hän ajattelee.
Näytän, että minä kyllä kelpaan.*

Miran lempipaikka on hevostalli. Koulussa Miran on vaikea ystävystyä muiden kanssa, usein tuntuu siltä kuin hän olisi näkymätön. Mutta ratsastaminenkaan ei ole enää yhtä hauskaa kuin ennen, se alkaa olla liian vaikeaa.

Kun Kuu, tallin uljain poni, loukkaantuu, Mira alkaa hoitaa sitä – ilman Miraa Kuulle voisi käydä huonosti. Miran suurin haave on päästä ratsastamaan Kuulla.

Mira ja Kuu on Sofie Sarenbrantin ensimmäinen kirja nuorille. Koskettava tarina käsittelee ulkopuolisuuden tunnetta, sopeutumisen vaikeutta ja sitä, miten poni voi olla se kaikkein paras ystävä.

www.wsoy.fi

N84.2

ISBN 978-951-0-49793-7

Kannen kuva:
Filippa Widlund